

PARLAMENT DE CATALUNYA	
REGISTRE GENERAL	
* .. 00302 18.02 15 106313	
NÚM. DE FULL	NÚM. D'ENTRADA

15. Informe de l'Institut Català de les Dones

Sr. Enric Colet
Secretari General
Departament de Justícia
Pau Clarís, 81
08010 Barcelona

Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Dones

Número: 01055/268/2014
Data: 25/08/2014 12:26:17

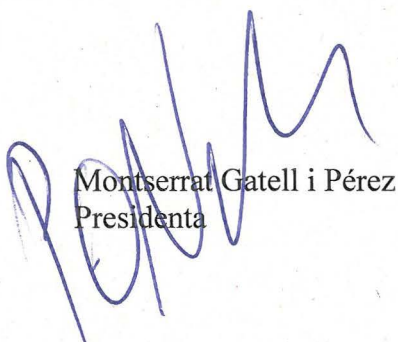
Registre de sortida

Benvolgut secretari,

D'acord amb la vostra sol·licitud, us trameto adjunt, els informes de l'Institut Català de les Dones sobre l'impacte de gènere, en base a les previsions de article 36.3.b) de la Llei 13/2008, del 5 de novembre, de la presidència de la Generalitat i del Govern, de les propostes següents:

- avantprojecte de llei del Llibre sisè del Codi civil de Catalunya, relatiu a les obligacions i els contractes.
- avantprojecte de llei de l'exercici de les professions titulades i dels col·legis professionals

Cordialment,

Montserrat Gatell i Pérez
Presidenta

Barcelona, 8 d'agost de 2014

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia

Número: 0301E/8997/2014
Data: 27/08/2014 13:18:20

Registre d'entrada

INFORME D'IMPACTE DE GÈNERE

I. Antecedents

1.- La Secretaria General del Departament de Justícia ha fet arribar a aquest Institut (data d'entrada 24/07/2014) l'avantprojecte de llei del Llibre sisè del Codi civil de Catalunya, relatiu a les obligacions i els contractes.

2.- L'article 36.3.b) de la Llei 13/2008, del 5 de novembre, de la presidència de la Generalitat i del Govern, estableix que els avantprojectes de llei han d'anar acompanyats, entre d'altra documentació preceptiva, d'un informe d'impacte de gènere.

3.- L'Acord GOV/117/2012, de 20 de novembre, pel qual s'aprova el Pla estratègic de polítiques de dones del Govern de la Generalitat 2012-2015 atribueix a l'Institut Català de les Dones la responsabilitat d'elaborar els informes d'impacte de gènere (punt 3.2.3), tràmit intern que es dona per complert amb aquest document.

II. Plantejament general

a) Anàlisi terminològica del text articulat.

La Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, obliga els Poders Públics a implementar un llenguatge no sexista en l'àmbit administratiu i el seu foment a la totalitat de les relacions socials, culturals i artístiques (article 14.11). Alhora, el Decret 162/2002, de 28 de maig, de modificació del Decret 107/1987, de 13 de març, pel qual es regula l'ús de les llengües oficials per part de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, amb l'objecte de promoure l'ús d'un llenguatge simplificat i no discriminatori i de la terminologia catalana normalitzada, obliga a l'ús no androcèntric ni sexista del llenguatge i a la utilització de termes que no suposin una discriminació per raó de sexe.

També la Direcció General de Política Lingüística ha elaborat el document *Guia d'usos no sexistes de la llengua en els textos de l'Administració de la Generalitat de Catalunya*, que permet adaptar els criteris de la Generalitat (publicats a *Marcar les diferències: la representació de dones i homes a la llengua*, 2005) als principis generals de l'«Acord sobre l'ús no sexista de la llengua» (document elaborat a partir del consens entre diferents organismes públics i la Universitat de Barcelona), difós durant el mes de novembre del 2010. Aquesta Guia suposa una síntesi dels criteris de la Generalitat publicats a *Marcar les diferències: la representació de dones i homes a la llengua*, amb exemples, límits i remarques dels diferents recursos de conformitat amb l'Acord. A *Marcar les diferències* hi trobem molts exemples i explicacions exhaustives sobre la utilització dels diferents recursos i, per tant, aquesta obra continua sent una font de consulta important, però cal tenir en compte que en la «Guia d'usos no sexistes» hi hagué adaptació i canvis en algun criteri, s'indiquen límits i remarques i, al mateix temps es reivindica l'ús de formes dobles per precisar o emfasitzar la referència

en singular a homes i dones dins del text, sobretot en les referències genèriques a professions, oficis, càrrecs o funcions; o quan es tracta de col·lectius que poden ser constituïts tant per homes com per dones, si hi ha una voluntat de precisar o d'emfasitzar la referència a dones i homes dins del text, es poden fer servir formes dobles.

Amb la lectura del text normatiu es constata, ja a l'exposició de motius, que s'han produït canvis de redacció en relació al gènere de les persones per tal d'harmonitzar tot el llibre sisè en masculí.

b) Anàlisi del contingut del text articulat.

El llenguatge és l'element que més influeix en la formació del pensament d'una societat; és l'eina a través de la qual tots els éssers humans comuniquen els pensaments i els sentiments. El llenguatge és una creació de la cultura humana per representar el món que esdevé summament important en el desenvolupament humà a causa de la relació que manté amb el pensament, ja que designa la realitat, la interpreta i la construeix mitjançant conceptes.

Una de les manifestacions simbòliques més notables de les subordinacions existents en gran part de la societat és l'ocultació o l'exclusió de les dones en la llengua. I és que en la llengua és on més clarament es poden percebre les pautes socials que han contribuït a la infravaloració històrica de la condició femenina, per tant és bàsic, per tal de suprimir les diferències de gènere, començar pel llenguatge, ja que per mitjà d'ell podem iniciar canvis significatius a la societat que facin minvar les diferències per aconseguir l'equitat entre homes i dones.

S'evidencia que l'ús no sexista del llenguatge resulta de gran importància per a la societat en general. Avui dia ningú no qüestiona que homes i dones han de ser tractats de manera igualitària, però encara es fa un ús del llenguatge que obvia aquesta igualtat i que fa invisible la presència de la dona. És el fet d'utilitzar noms masculins per a englobar conceptualment els femenins. Tradicionalment, el català, com la resta de llengües romàniques, ha utilitzat abastament -encara que no sempre- el gènere masculí com a presumpte genèric. Aquest androcentrisme és la causa i l'origen d'uns determinats usos de la llengua catalana que tendeixen a excloure o invisibilitzar les dones en la llengua. Tanmateix, el català és una llengua que permet adoptar la forma de gènere masculí o femení que correspongui en cada cas i, a més, té un ampli i fecund ventall d'expressions realment genèriques. I, tot i que la Guia d'usos no sexistes de la Llengua admet el masculí plural com a genèric, **al mateix temps es reivindica l'ús de formes dobles per precisar o emfasitzar la referència en singular a homes i dones dins del text**, sobretot en les referències genèriques a professions, oficis, càrrecs o funcions; o quan es tracta de col·lectius que poden ser constituïts tant per homes com per dones, si hi ha una voluntat de precisar o d'emfasitzar la referència a dones i homes dins del text, es poden fer servir formes dobles. Pensem que en aquest cas, que estem parlant de ciutadans com a subjectes actius i passius de drets, cal promoure la visibilitat de les dones com a subjectes de dret.

Així, al llarg del text totes les referències a persones es contemplen en masculí singular (comprador, venedor, titular, parcer, masover, etc). I si bé mots que situen la persona en una posició jurídica més general com "comprador" o "venedor" podrien acceptar-se en la seva forma masculina, cal que les dones siguin visibilitzades en altres mots que es refereixen no només a parts d'una relació contractual sinó a persones beneficiàries o titulars d'un dret. Així, proposem una revisió del llenguatge per tal de visibilitzar les dones, en especial en supòsits com "el titular", "el beneficiari", "ús i costum del bon pagès" (on es podria utilitzar el mot genèric pagesia), etc...

En aquest sentit el **21 de febrer de 1990 el Comité de Ministres del Consell d'Europa aprovà la Recomanació núm. R(90) 4**, sobre l'eliminació del sexisme en el llenguatge en la qual: *«Subratlla el paper fonamental que té el llenguatge en la formació de la identitat social dels individus i la interacció que hi ha entre el llenguatge i les actituds socials; està convençut que el sexisme que es reflecteix en el llenguatge utilitzat en la major part dels estats membres del Consell d'Europa (que fa predominar el que és masculí sobre el que és femení) constitueix un destorb al procés d'instauració de la igualtat entre homes i dones, perquè oculta l'existència de les dones, que són la meitat de la humanitat, i nega la igualtat entre home i dona; adverteix, a més, que l'ús del gènere masculí per designar les persones d'ambdós sexes provoca, en el context de la societat actual, incertesa respecte de les persones, homes o dones, de què hom parla; recomana als governs dels estats membres que fomenten l'ús del llenguatge que reflecteixi el principi d'igualtat entre home i dona i, amb aquesta finalitat, que adopten qualsevol mesura que consideren útil per a fer-ho: 1. Promoure la utilització, en la mesura que sigui possible, d'un llenguatge no sexista que tingui en compte la presència, la situació i el paper de la dona en la societat, tal com s'esdevé amb l'home en la pràctica lingüística actual; 2. Fer que la terminologia emprada en els textos jurídics, l'administració pública i l'educació estigui en harmonia amb el principi d'igualtat de sexes.»*

Aquestes declaracions de res serveixen si les persones, cadascuna de nosaltres des del nostre lloc de responsabilitat, no fem que la igualtat esdevingui una realitat plena. S'ha de tenir clar que el llenguatge per l'estreta relació que manté amb el pensament pot canviar i fer canviar, gràcies a l'acció educativa i cultural, l'actitud humana i la nostra visió de la realitat. Per aquests motius, cal fer una correcció ideològica de l'ús de la llengua catalana adequant-la a la situació actual i sobretot per incidir en el procés cap a una societat amb més igualtat d'oportunitats entre els éssers humans, dones i homes, més progressista, lliure i culta. Per tant, cal garantir una llengua no sexista ni androcèntrica com a un dels principals elements d'identitat de la llengua catalana. Així doncs, per a seguir portant endavant polítiques actives d'igualtat és fonamental incidir en la forma de expressar-nos per tal de promoure la visibilització de les dones com a subjectes de dret.

III. Fonaments jurídics

1. Articles 2 i 3.3 del Tractat UE, on s'estableixen la no discriminació i la igualtat entre dones i homes com a valors comuns als Estat membres de la UE, i es formalitza el compromís de fomentar la igualtat entre dones i homes.

2. Articles 8 i 10 del Tractat de Funcionament de la UE, on s'estableix que en totes les seves accions la Unió Europea tindrà per objectiu eliminar les desigualtats entre homes i dones, i promoure la seva igualtat.

3. La **Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes**, aborda al seu article 14 els criteris generals d'actuació dels poders públics entre els quals s'inclou *"la implantació d'un llenguatge no sexista en l'àmbit administratiu i el seu foment en la totalitat de les relacions socials, culturals i artístiques"* (art. 14.11).

4. Resolució 141, aprovada per la Conferència General de la UNESCO en la 24ª Reunió, convida el director general, en l'apartat 1 del paràgraf 2 a "adoptar, en la redacció de tots els documents de treball de l'Organització, una política encaminada a evitar, en la mesura del possible, l'ús de termes que es refereixin explícitament o implícitament a un sol sexe, llevat que es tracti de mesures positives en favor de la dona".

5. La Resolució 109, aprovada per la Conferència general de la UNESCO en la 25ª Reunió, convida el director general, en el paràgraf 3 de la part dispositiva, a "b) continuar elaborant directrius sobre l'ús d'un vocabulari que es refereixi explícitament a la dona i promoure'n la utilització en els Estats membres, i c) vetllar pel respecte d'aquestes directrius en totes les comunicacions, publicacions i documents de l'Organització".

6. Normativa esmentada a l'apartat anterior d'aquest informe.

IV. Conclusions

D'acord amb tot el que s'ha dit, l'aportació d'aquest Institut pel que fa a la proposta de normativa presentada a informe es concreta en la recomanació següent:

- Considerar de nou la conveniència d'uniformitzar tot el llenguatge del text normatiu sota la forma genèrica masculina, per tal d'evitar disfuncions amb l'esmentat Decret 162/2002 i amb la resta de normativa citada.

Barcelona, 7 d'agost de 2014

La presidenta

Montserrat Gatell i Pérez